

Inventering 2010

I. Inledning

Detta är den fjärde offentliga inventeringen av Europeiska datatillsynsmannens roll som rådgivare när det gäller förslag till EU-lagstiftning och därtill hörande dokument. På grund av offentliggörandet av kommissionens arbetsprogram 2010 och handlingsplanen för genomförandet av Stockholmsprogrammet i mars respektive april offentliggörs inventeringen senare än vanligt, nämligen i juni i stället för i december. Inventeringen finns på datatillsynsmannens webbplats: www.edps.europa.eu.

Denna inventering utgör en del av datatillsynsmannens årliga arbetscykel. En gång om året redogör datatillsynsmannen för det gångna årets verksamhet i årsrapporten. Dessutom offentliggör datatillsynsmannen en inventering av sina samrådsavsikter för det kommande året.

Bakgrunden till inventeringen finns i ett policydokument av den 18 mars 2005, *Europeiska datatillsynsmannen som rådgivare åt gemenskapsinstitutionerna i fråga om förslag till lagstiftning och därmed sammanhängande dokument* ⁽¹⁾. I detta dokument fastställs datatillsynsmannens policy när det gäller samråd om lagstiftningsförslag, vilket är en av hans viktigaste uppgifter enligt artiklarna 28.2 och 41 i förordning (EG) nr 45/2001. Datatillsynsmannens arbetsmetod beskrivs i kapitel 5 i policydokumentet. En viktig del av arbetsmetoden är det urval och den planering (inbegripet en regelbunden översyn av urvalet och planeringen) som krävs för en effektiv rådgivning.

De viktigaste källorna vid årets inventering är i vanlig ordning kommissionens lagstiftnings- och arbetsprogram 2010 och flera därmed sammanhängande planeringsdokument från kommissionen, samt ovannämnda handlingsplan för genomförandet av Stockholmsprogrammet. Inventeringen har förberetts av datatillsynsmannens personal. Under det förberedande arbetet har kommissionens berörda avdelningar fått möjlighet att lämna bidrag. Dessa bidrag är mycket uppskattade.

Inventeringen består av följande två dokument:

- Denna inledning, som innehåller en kort analys av kontexten, samt datatillsynsmannens prioriteringar för 2010.

⁽¹⁾ Finns på datatillsynsmannens webbplats under "EDPS" >> "Publications" >> "Papers".

- En bilaga med kommissionens relevanta förslag och andra dokument som nyligen har antagits eller planeras antas och som påkallar datatillsynsmannens uppmärksamhet.

Bilagan offentliggjordes första gången i december 2006 och uppdateras sedan dess tre gånger om året.

När datatillsynsmannen har yttrat sig (eller reagerat offentligt på något annat sätt) om ett dokument, tas dokumentet i regel bort från bilagan. Det måste dock betonas att datatillsynsmannens medverkan i lagstiftningsprocessen inte är över när hans yttrande har offentliggjorts. I undantagsfall kan ärendet föras in på nytt i bilagan om datatillsynsmannen avger ett andra yttrande. Datatillsynsmannens yttranden återfinns även på hans webbplats ⁽²⁾.

II. Kort analys av kontexten

Rättsläget i EU har förändrats kraftigt jämfört med tidigare år. Den 1 december 2009 trädde Lissabonfördraget i kraft som innebär att politiken om polisiärt och rättsligt samarbete flyttades till den tidigare gemenskapspelaren. Detta innebär att Europaparlamentet och EU-domstolen har behörighet på området (i vissa fall efter en övergångsperiod).

Det nya rättsläget efter Lissabonfördraget påverkar även datatillsynsmannens verksamhet. Rådande praxis, där datatillsynsmannen är rådgivare åt lagstiftaren i lagstiftningsfrågor som är relevanta för dataskyddet i alla EU-politiska områden, bekräftas. Datatillsynsmannens behörighet i rollen som tillsynsman är dock mindre uppenbar. För att förhindra eventuella luckor i lagstiftningen när det gäller skyddet av medborgarnas personuppgifter bör datatillsynsmannens behörighet klargöras så snart som möjligt under 2010.

a. Mot en ny rättslig ram för dataskydd

Rätten till dataskydd betonas och stärks i Lissabonfördraget. Rätten till skydd av personuppgifter anges i artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna som nu har samma rättsvärde som fördragen. Den anges också i artikel 16 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som nu ensamt utgör rättslig grund för antagandet av dataskyddslagstiftning. Denna nya rättsliga grund har satt ordentlig fart på diskussionen om en översyn av EU:s dataskyddsregler. Det hölls ett offentligt samråd om genomförandet av dataskyddsreglerna under andra halvåret 2009 och ett förslag till en ny rättslig ram väntas före utgången av 2010. Det har föreslagits många förbättringar av den rådande ramen, till exempel införandet av en skyldighet att anmäla säkerhetsintrång, ökad delaktighet för den registrerade och införandet av principerna om ansvarighet och om inbyggda skyddsmekanismer. EU-domstolen gav i sin dom av den 9 mars 2010 dessutom en tydlig signal om de nationella dataskyddsmyndigheternas oberoende. Datatillsynsmannen välkomnar tanken på att skärpa gällande dataskyddsregler och stöder införandet av polisiärt och rättsligt samarbete i den nya lagtexten (som för närvarande behandlas i det separata

⁽²⁾ Under "Consultation" >> "Opinions".

rambeslutet 2008/977/RIF). Den nya rättsliga ramen för dataskydd är en av datatillsynsmannens högsta prioriteringar för 2010.

b. Fortsatt utveckling av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa

Stockholmsprogrammet antogs i december 2009. Programmet är efterföljaren till Haagprogrammet och innehåller prioriteringarna för att utveckla det europiska området med frihet, säkerhet och rättvisa under de kommande fem åren. I Stockholmsprogrammet betonas behovet av att skydda personuppgifter i det globala samhället som kännetecknas av snabb teknisk utveckling och gränsöverskridande informationsutbyte. I programmet understryks även behovet av att utbyta data för Europas säkerhet och utveckla en strategi för inre säkerhet. Om det senare ska det läggas fram ett meddelande i oktober 2010. Vid utvecklingen av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa måste den europeiska lagstiftaren hitta rätt balans mellan å ena sidan säkerhet och fri rörlighet för medborgarna och å andra sidan skyddet av deras privatliv och personuppgifter. Datatillsynsmannen kommer att noga följa alla åtgärder som tillkännages i handlingsplanen för Stockholmsprogrammet i den här frågan. Datatillsynsmannen vill framförallt nämna inrättandet av ett system för in- och utresa, ett program för registrerade resenärer, det planerade direktivet om användning av passageraruppgifter (PNR) i brottsbekämpningssyfte, möjligheten att införa ett elektroniskt system för resetillstånd (EU-Esta) och att använda kroppsskannrar på flygplatser. Vissa av dessa initiativ är planerade till början av 2011 men finns ändå med i datatillsynsmannens inventering 2010, eftersom man i år kommer att börja diskutera dessa initiativ och eftersom de har viktiga konsekvenser för dataskyddet. Datatillsynsmannen kommer vidare att analysera meddelandet om politik och instrument för att skärpa nätverks- och informationssäkerheten, som väntas läggas fram i juni 2010. Datatillsynsmannen kommer också att noga följa den tillkännagivna översynen av direktivet om lagring av uppgifter och se om det bör göras en noggrann granskning av behovet av och proportionaliteten i en sådan åtgärd.

c. Internationellt samarbete och dataöverföring

Både i kommissionens arbetsprogram och i handlingsplanen för Stockholmsprogrammet betonas vikten av att fortsätta att utveckla en dagordning för EU:s yttre politik. I området med frihet, säkerhet och rättvisa är den inre och den yttre politiken nära sammanflätade. Det internationella samarbetet om säkerhet och brottsbekämpning är fortfarande de viktigaste frågorna på den globala dagordningen. EU och Förenta staterna kommer att diskutera ett allmänt avtal om datadelning i brottsbekämpningssyfte samt ett mer specifikt avtal om utbyte av finansiella uppgifter. Datatillsynsmannen kommer, när detta är möjligt, att noga följa förhandlingarna. Här är Europaparlamentets nya behörighet inom EU:s yttre förbindelser efter Lissabonfördragets ikraftträdande av stor vikt. Datatillsynsmannen kommer också att följa och kommentera andra internationella avtal som planeras och som är väsentliga för dataskyddet, till exempel Acta-avtalet och flera avtal om utbyte av passageraruppgifter.

d. Teknisk utveckling: en digital agenda för Europa

I mars 2010 offentliggjorde kommissionen initiativet *Europa 2020 En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla*. Initiativet har utarbetats med anledning av de senaste årens finansiella och ekonomiska kris och innehåller mål för fortsatt tillväxt i den europeiska ekonomin. Ett av de strategiska initiativ som anges i meddelandet *Europa 2020* är en digital agenda för Europa som förklaras närmare i kommissionens arbetsprogram 2010. I den digitala agendan fastställs prioriteringarna för att påskynda utbyggnaden av höghastighetsinternet och utnyttja möjligheterna med digital teknik för hushåll och företag. Många av de tillkännagivna initiativen i samband med den digitala agendan har betydelse för dataskyddet, till exempel ramen för elektronisk identitet (e-ID) och autentisering och interoperabilitet för alleuropeiska e-förvaltningstjänster. Datatillsynsmannen kommer inom ramen för den digitala agendan även att titta på meddelandet om dataskydd och tilltro i ett allestädes närvarande informationssamhälle. Dessutom kommer datatillsynsmannen att följa förslagen på att införa ny teknik inom bland annat vägtransporter (paketet om e-rörlighet) och energi (användningen av smarta nät).

III. Datatillsynsmannens prioriteringar för 2010

Datatillsynsmannens policy i egenskap av rådgivare när det gäller EU-lagstiftning och därtill hörande dokument kommer inte att förändras. Det är viktigt att åstadkomma konsekventa resultat och datatillsynsmannen strävar efter att hitta rätta balans mellan dataskydd och andra (offentliga) intressen. Precis som under tidigare år avser datatillsynsmannen att yttra sig över alla lagstiftningsförslag som har en väsentlig inverkan på dataskyddet. Datatillsynsmannen kommer i huvudsak att kommentera följande frågor:

- a. Mot en ny rättslig ram för dataskydd
 - Översyn av EU:s dataskyddsram.
 - Ytterligare precisering av begreppen ”registeransvarig” och ”registerförare” och klargörande av frågan om tillämplig lag och behörig domstol (även när det gäller nationella dataskyddsmyndigheter, inom ramen för arbetsgruppen för skydd av enskilda med avseende på behandlingen av personuppgifter).
- b. Fortsatt utveckling av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa
 - En strategi för inre säkerhet.
 - Användning av kroppsskannrar på flygplatser.
 - Ett PNR-system för EU.
 - Meddelande om politik och instrument för att skärpa nätverks- och informationssäkerheten.
 - Ändring av Frontex-förordningen.
 - Utvärdering av direktivet om lagring av uppgifter.
 - Gränsförvaltning och ett system för in- och utresa.
 - Program för registrerade resenärer.
 - Ett elektroniskt system för resetillstånd (EU-Esta).
 - Åtgärder med anknytning till e-juridik och ett enda rättsligt område.
- c. Internationellt samarbete och dataöverföring

- Avtal mellan EU och Förenta staterna om utbyte av personuppgifter för brottsbekämpningsändamål.
 - Avtal mellan EU och Förenta staterna om behandling och överföring av uppgifter om finansiella betalningsmeddelanden för att bekämpa terrorism.
 - Avtal med Förenta staterna, Kanada och Australien om passageraruppgifter.
 - Handelsavtal om åtgärder mot varumärkesförfalskning (Acta-avtalet).
- d. Teknisk utveckling: en digital agenda för Europa
- Direktivet om elektroniska signaturer.
 - Interoperabilitet för alleuropeiska e-förvaltningstjänster.
 - Paketet om e-rörlighet.
 - Regelverk för smarta nät.
 - Meddelande om dataskydd och tilltro i ett allestädes närvarande informationssamhälle.

Bryssel, juni 2010